

Література:

1. Самарук Н. М. Формування професійної компетентності майбутніх економістів. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. URL: http://elar.khmnu.edu.ua/bitstream/123456789/5117/1/Vnadps_2011_2_12%20%281%29.pdf (дата звернення: 17.03.2023)
2. Болюбаш Н. М. Теоретичні засади формування професійної компетентності майбутніх економістів. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2009/112-99-19.pdf> (дата звернення: 17.03.2023)
3. Мажник Н. А. Формування професійних якостей майбутніх фахівців з економіки. Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика. 2018. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/> (дата звернення: 17.03.2023)

УДК 378.14

**ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ З ТЕХНОЛОГІЙ РЕМОНТУ СУЧАСНОЇ
ТЕХНІКИ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО**

*Дубінін Є.О., д.т.н, професор,
dubin-in-rmn@ukr.net*

*Молодан А.О., д.т.н, професор,
tmirm@ukr.net*

*Полянський О.С., д.т.н., професор,
khadi.pas@gmail.com*

*Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
Дідюк Н.О., старший викладач
khadi.pas@gmail.com*

Харківський національний університет радіоелектроніки

Сучасні умови диктують необхідність перегляду підходів, що склалися у ремонтній галузі виробництва. Існує точка зору, що напрям з підготовки фахівців з ремонту автомобільної та тракторної техніки є не досить перспективним. І з огляду на це відбувалося поступове зменшення обсягу навчального навантаження профільних навчальних закладів з цього напрямку. Проте реальна ситуація дещо інша.

Надійність техніки та її експлуатаційні показники погіршуються, зростають витрати на обслуговування та ремонт. Забезпечення працездатності техніки стало великою державною проблемою. Вихід слід шукати у різних напрямках.

Працівник повинен забезпечувати правильну експлуатацію та надійну роботу автотракторної техніки, агрегатів для ремонту, обладнання та інструменту, утримання їх у працездатному стані. У його функції входить забезпечення своєчасного та якісного ремонту та модернізації обладнання, контроль за виконанням графіків планово-попереджувального ремонту обладнання, складання річних, кварталних та місячних планів, звітів, заявок на паливо-мастильні матеріали, запчастини та обладнання. Він керує роботами, пов'язаними із застосуванням вантажопідйомних механізмів при монтажі та ремонті автотракторної техніки, та проводить нагляд за їхньою безпечною експлуатацією.

Розвиток науки і техніки, використання нових технічних розробок, технологій та нових форм організації праці у сфері технічного обслуговування і ремонту, ускладнення трудових процесів на підприємствах та зміна структури попиту на фахівців, постійне підвищення рівня професійних вимог призводить до підвищення необхідної професійної підготовленості спеціаліста.

Взаємодія та взаємопроникнення педагогічної та інженерної складової інженерно-педагогічної освіти найкраще проявляється у дидактичній діяльності, яка покликана трансформувати інженерно-технічні знання з метою вирішення дидактичних завдань.

Спеціальна компетенція дуже потрібна, тому що високотехнологічну економіку створюють, насамперед, спеціалісти з інженерною освітою, значну роль відіграють викладачі технічних дисциплін, від яких залежить якісна підготовка інженерних кадрів. Сучасний викладач повинен вміти застосовувати як найсучасніші педагогічні підходи, так і інноваційні технології навчання. Але в реальності викладачі, які мають глибокі пізнання у науково-технічній області, часто не досить підготовлені у педагогічному відношенні.

Щоб навчити людину інженерному мисленню, необхідно, щоб теоретичні знання закріплювалися практичними навичками та вміннями. Втягнення студентів у виконання навчального проекту наближає його до діяльності, якою він буде займатися, наприклад, сфера технічного обслуговування і ремонту техніки. А це означає, що викладач повинен добре уявляти особливості технології цього виробництва з використанням сучасних комп'ютерних систем контролю, для якого він готує спеціалістів. При всьому цьому не обмежуватися питаннями вузької спеціалізації, а вчити студента вмінню самостійно пізнавати нове, розширювати свої знання та

компетенції, а також здатності до самостійного навчання.

Психолого-педагогічна модель формування дидактичної компетенції суб'єкта професійного навчання має включати такі компоненти: визначення складу та структури навчальних компетенцій; побудова професійної обумовленої структури особи суб'єкта професійного навчання; проектування змісту освітнього процесу, спрямованого формування компетенцій (цільові, дидактичні, операційно-технічні, методичні компоненти освітнього простору).

Отже, для підготовки затребуваного з виробництва інженера необхідно оперативно доповнювати їх відповідно до вимог роботодавців.

Проте задля формування професійних компетенцій необхідно не тільки враховувати вимоги роботодавців, а й залучати їх на всіх етапах до участі у освітньому процесі. Йдеться про партнерство, яке являє собою добровільні та основані на співпраці взаємини, що сприяють найбільш ефективній діяльності партнерів, на об'єднанні можливостей, що включають матеріальні, фінансові та трудові ресурси, а також знання, компетенції та здібності.

Спеціалізовані компетенції означають спеціалізовану компетентність, що характеризує готовність спеціаліста певного напрямку до реалізації як професіонала в локалізованій галузі діяльності у межах цього напрямку. Професійна кваліфікація передбачає ступінь професійної підготовки працівника, наявність у нього знань, умінь і навичок, необхідних для виконання певної роботи. Таким чином, кваліфікації можуть бути так само, як і компетенції ключовими та професійними (спеціальними).

Аналіз структури та змісту професійних компетенцій, вивчення вимог роботодавців на основі їх опитувань дозволили нам виділити додаткову спеціалізовано-кваліфікаційну компетенцію, яка відображає здатність і готовність ефективно вирішувати завдання щодо експлуатації та ремонту автотракторної техніки.

Зараз стає все більш очевидним те, що потреба у спеціалістах з ремонту автотракторної техніки буде лише збільшуватися, номенклатура та парк машин буде лише розширюватися. Відповідно, ринок праці буде потребувати великої кількості інженерних кадрів, підготовлених за сучасними стандартами, які будуть в змозі вирішувати наявні проблеми та бути готовими до нових викликів щодо підходів, технологій та засобів ремонту.

Звісно, що гарного фахівця дуже важко підготувати за стислий

час, особливо в умовах дистанційного навчання та реалій сьогодення. Тому без суттєвих змін у цьому напрямку не обійтися. Технічним ЗВО необхідно вже сьогодні проводити аналіз навчальних планів щодо спеціальностей, які випускають фахівців з ремонту техніки. Такі плани повинні будуть в повній мірі враховувати необхідність збільшення саме дисциплін ремонтної спрямованості.

УДК 378:046

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Кирчата І.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Україна активно робить кроки інтеграції системи вищої освіти до загальноєвропейської, де основною метою підготовки фахівців є отримання компетенцій, що дають можливість молодому спеціалісту знайти місце на ринку праці та вміння швидко адаптуватися до нових реалій.

Реалізація цієї мети можлива в результаті освоєння освітньої програми орієнтованої на роботодавця та практичну спрямованість освіти, а також посилення компетентнісного підходу.

У загальноприйнятому значенні завданням вищої освіти є засвоєння певної кількості інформації з будь-якої спеціальності, але тим не менш, наявність знань сама по собі ще не є гарантією того, що особа, яка володіє цими знаннями, зможе на практиці реалізувати всі доручені йому професійні обов'язки.

Все це разом узяте диктує нові вимоги до системи освіти: 1) посилення її фундаментальної та гуманітарної складових; 2) формування нового менталітету та створення нових когнітивних методологій; 3) розвиток здатності мислити абстрактно та продуктивно. Головним завданням перед системою освіти стає виховання творчо мислячих фахівців, які володіють високим творчим потенціалом, які здатні вирішувати будь-які економічні і соціальні проблеми в суспільстві.

Формування соціально-особистісних компетенцій створює контекст соціального життя та діяльності майбутнього фахівця у всіх сферах, забезпечуючи його соціальну активність та соціальну